Һаумы, кояш !
Һаумы, дуҫым !
Һаумыһығыҙ, уҡытыусым!
Мин сәләмәт, мин матур,
Салауат кеүек батыр!
Яйлап ултырам хәҙер,
Дәрес тыңларға әҙер.

Бик эшсән бер халыҡ
Беҙгә бирә татлы аҙыҡ,
Сәскәләрҙән һут йыя,
Матур кәрәҙҙәр ҡоя.
Кәрәҙҙәрен мөлдөрәмә
Балға тултырып ҡуя.
Баҡсала ғына йорто,
Ә исеме – ….

Бик эшсән бер халыҡ
Беҙгә бирә татлы аҙыҡ,
Сәскәләрҙән һут йыя,
Матур кәрәҙҙәр коя.
Кәрәҙҙәрен мөлдөрәмә
Балға тултырып куя.
Баксала ғына йорто,
Ә исеме – *бал корто.*

Дәрес темаһы:

Башҡорт балы

Дәрес мәсьәләләре

...таныштырбыҙ
... өйрәнербеҙ
... белербеҙ

Тикшеренеү этаптары

БАШҠОРТ
БАЛЫ

Нимә ул бал?

БАЛ	1. Ҡорт, иңкештең (шмель) сәскә һутынан йыйып яһаған ҡуйы <u>матдәһе</u> (вещество).
	2. Шул матдәнән йәки шәкәрҙән әсетелгән <u>эсемлек (напиток).</u>

Бал кеше тормошона нисек килеп ингән?

Солоҡ

Бейек һәм йыуан ҡарағайҙа ҡорттар ояләһын өсөн уйылған яһалма ҡыуыш. Ул 4-6 метр бейеклектә көнъяҡҡа ҡаратып яһала.

Солоҡсолоҡ ер йөҙөндә бер генә урында, Башҡортостанда Бөрйән районында һакланып ҡалған.

Бөрйән районы Шүлгәнташ
ҡурсаулығында «Алтын солоҡ»
заказнигы ойошторолған, бал ҡортона
музей төҙөлгән.

Умарта

Түмәр умарта

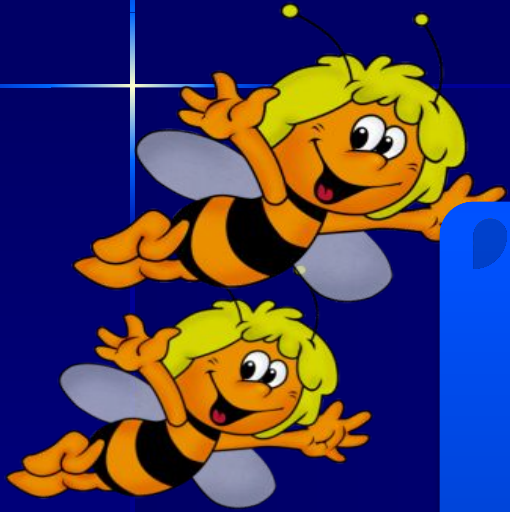

Күҙҙәрегеҙҙ
е һаҡлағыҙ!

Беҙ, беҙ итәбеҙ,
Болондарға осабыҙ,
Беҙ, беҙ итәбеҙ,
Ҡыҙыл сәскә табабыҙ,
Ҡыҙыл сәскә табабыҙ ҙа,
Татлы һутын йыябыҙ,
Татлы һутын йыябыҙ ҙа,
Өйөбөҙгә ҡайтабыҙ.

Василий Власов
«Башҡорт балы»

Һүҙлек эше

һут – нектар

һеркә – пыльца

һитә – перга,

ҡорт елеме – прополис

ҡорт һөтө – пчелиное молоко

виноград шәкәре – глюкоза

Һүҙлек эше

емеш шәкәре – фруктоза

ҡарабойҙай – гречиха

йүкә – липа

аҡһым – белок

тимер – железо

саған – клен

тал – верба

эштәр:

1.

Балды бал ҡорто нимәләрҙән йыя? Иң ҡиммәтле бал тип ниндәй бал иҫәпләнә?

2.

Балдың химик составы ниндәй?

3.

Башҡорт балының ниндәй наградалары бар?

Башҡортостандың күп өлөшө урман менән ҡапланған.Урманда ла бал биреүсе йүкә, тал, саған ағастары үҫә.

Йүкә балы иң ҡиммәтлеһе һанала. Йүкә сәскә атҡанда, бер бал ҡорто ғаиләһе көнөнә 10 килограмм сәскә һуты йыя.

Балдың химик составы

18 процент һыу,

35 процент виноград шәкәре (глюкоза),

40 процент емеш шәкәре (фруктоза),

2 процент сахароза,

0,1 процент аҡһым бар.

Шулай уҡ ферменттар, витаминдар, 20-ләп төрлө аминокислота, ароматлы матдәләр һәм буяу матдәләре бар.

Наградалары һәм ҡаҙаныштары

Башҡортостандың 7 мөғжизәһе

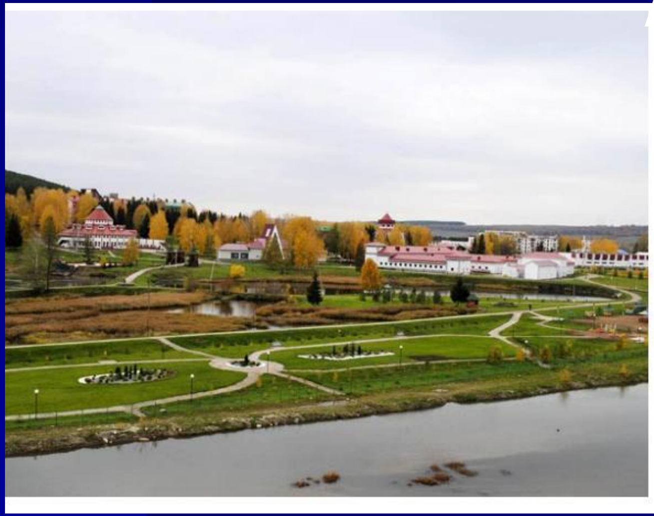

Мәкәлдәр

Бал тоткан, бармак ялар.

Бал татлы, балдан бала татлы.

Һынамыштар

- Бал корттары иртән иртүк осмаһалар – көндөҙ ямғыр була.
- Ысыҡ күп йылды бал уңа.

Фразеологизмдар

- Телең балдай татлы.
- Балауыҙ һығыу /илау/
- Бал да май эсендә йөҙөп йәшәй.

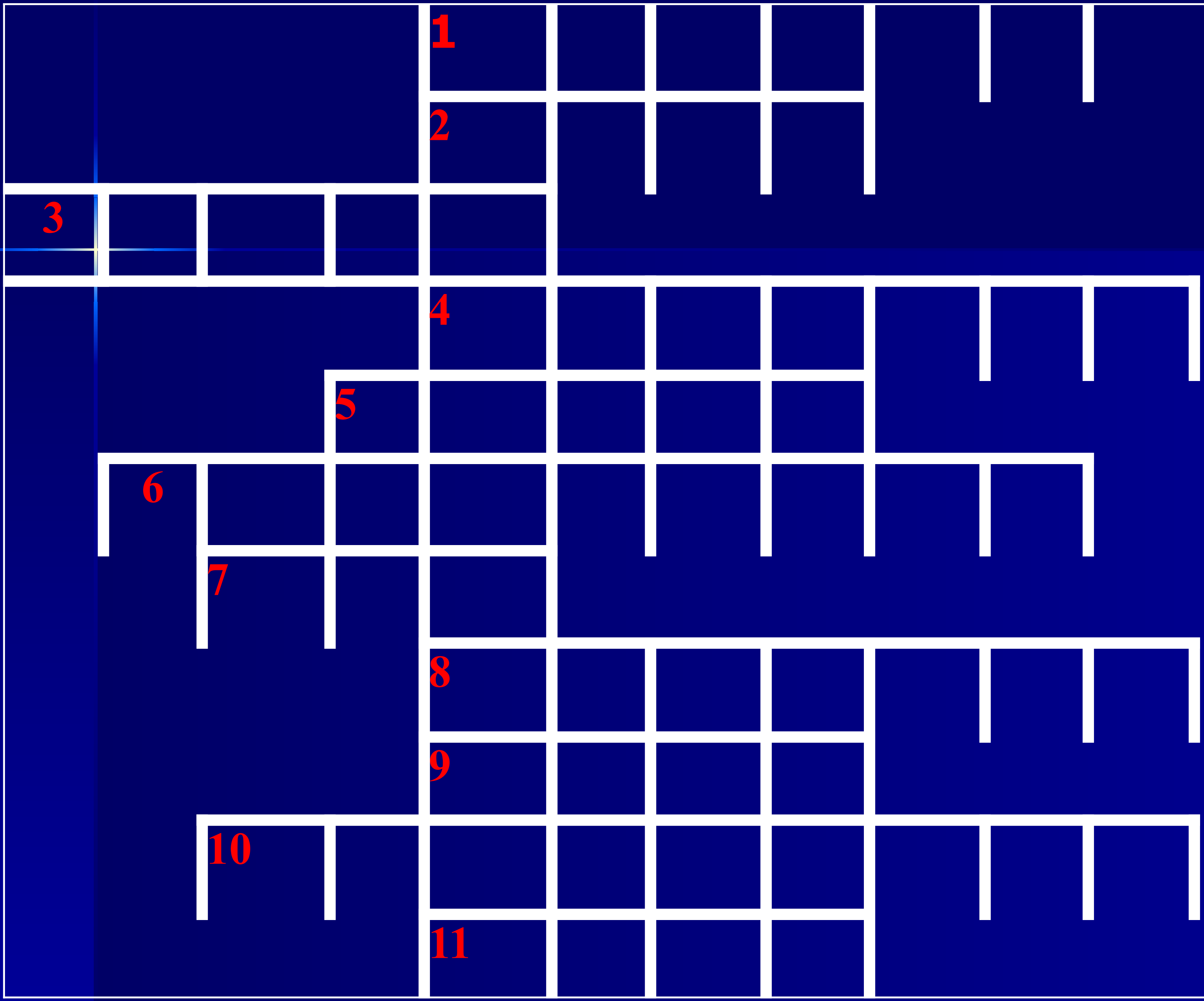
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11

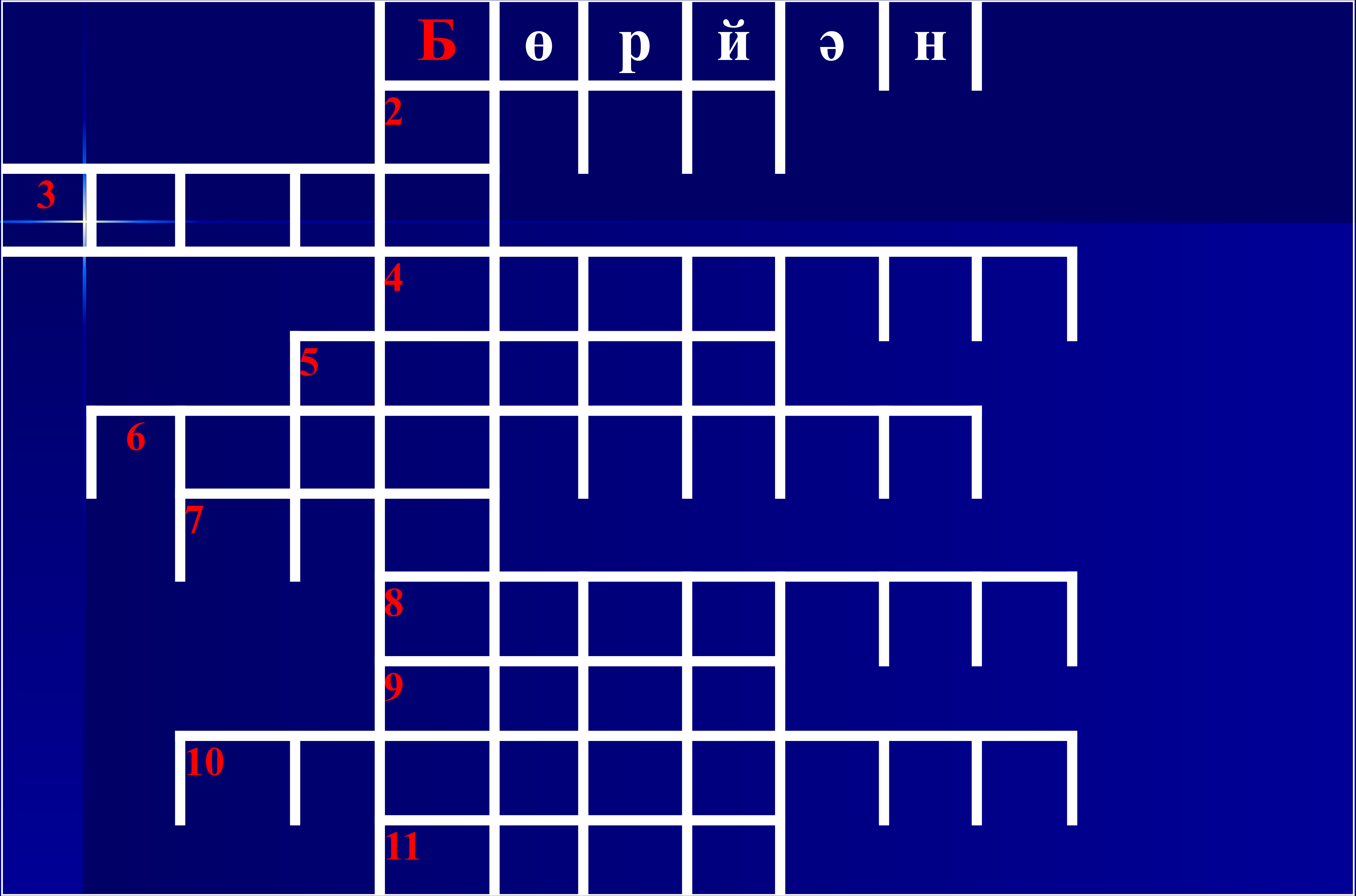
Бөрйән
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11

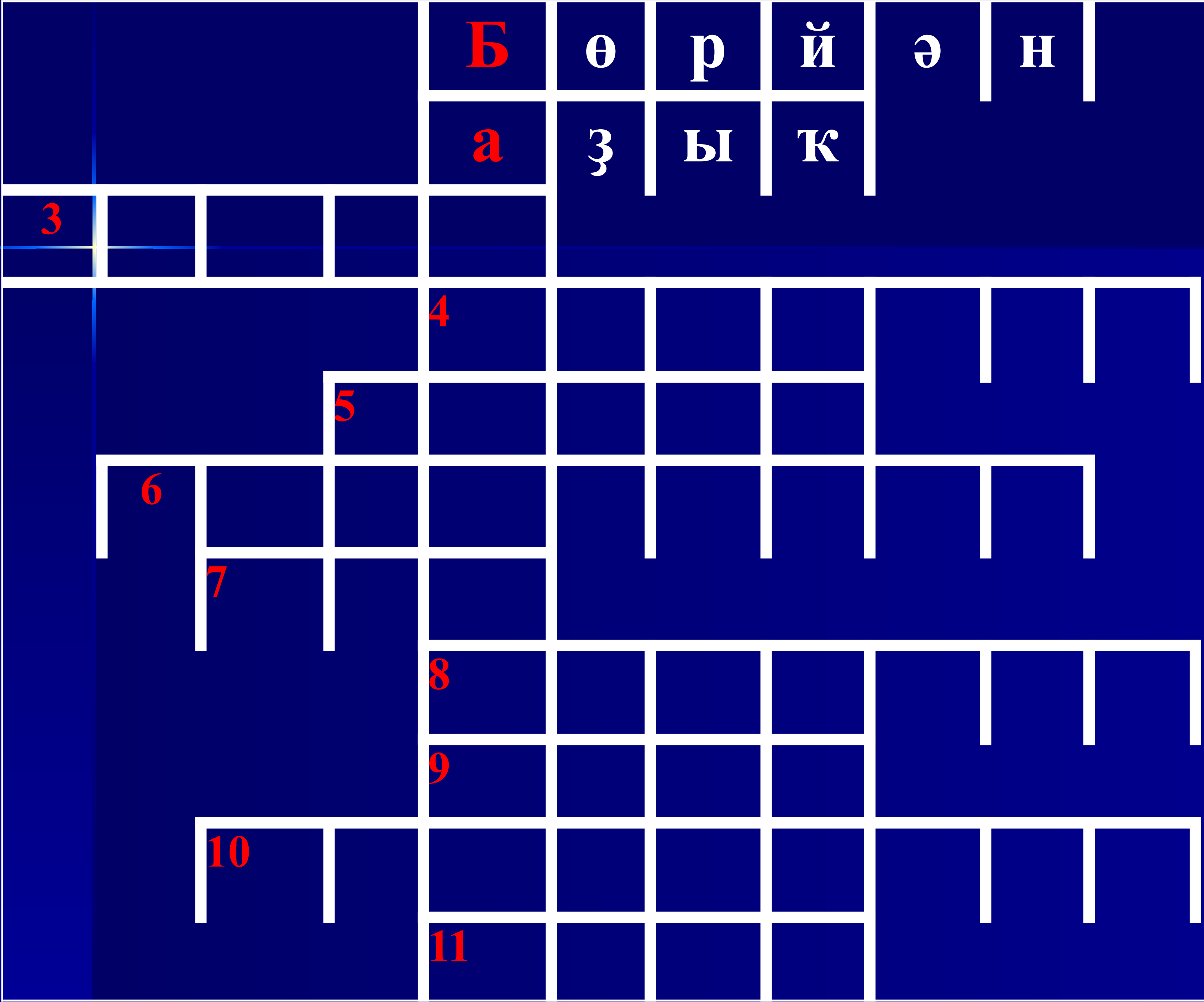

Бөрйән
аҙыҡ
3
4
5
6
7
8
9
10
11

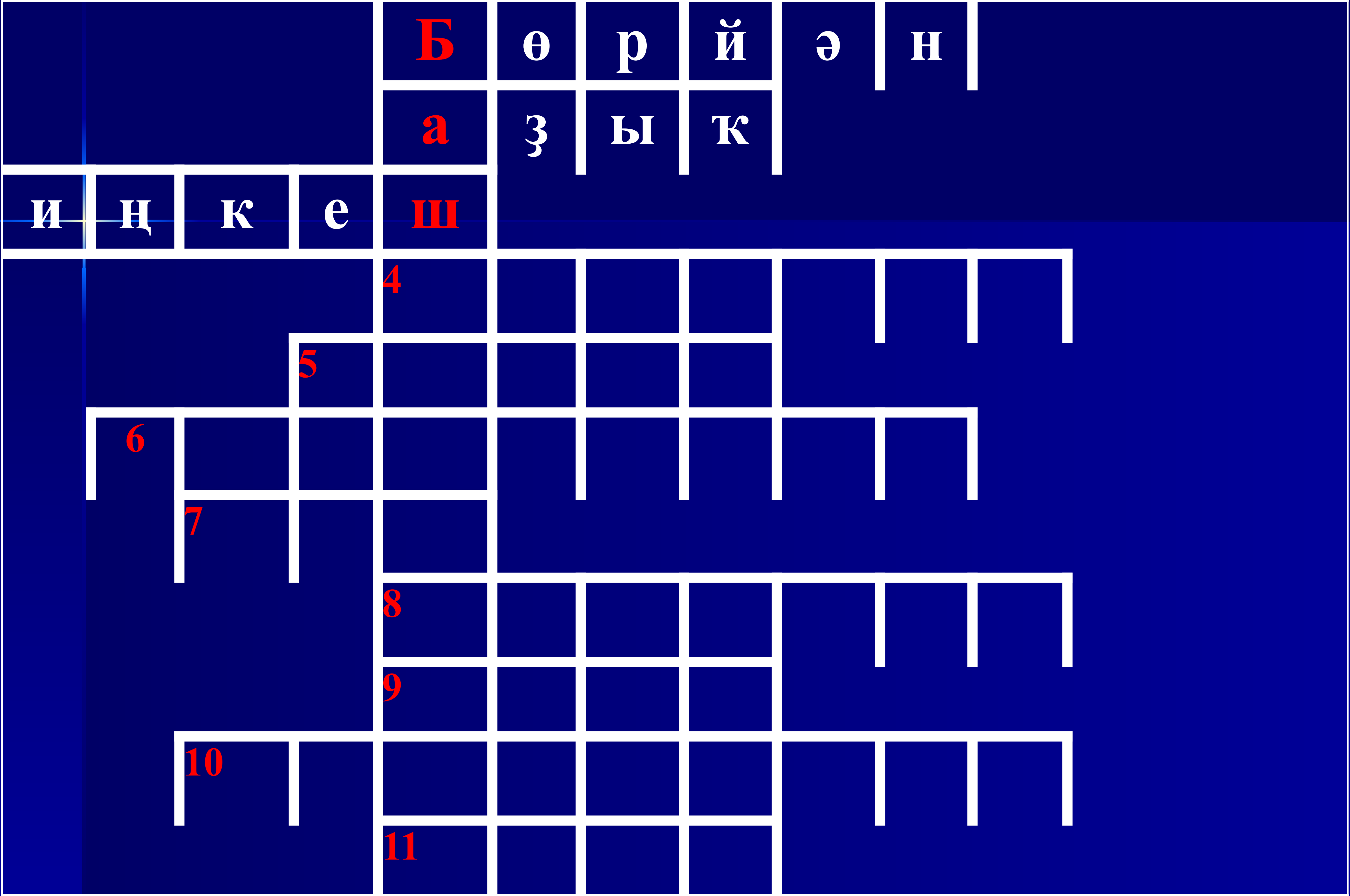
Б ө р й ә н
а ҙ ы ҡ
и ң к е ш
4
5
6
7
8
9
10
11

Б ө р й ә н

а ҙ ы ҡ

и ң к е ш

ҡ а р а ғ а й

5

6

7

8

9

10

11

				Б	ө	р	й	ә	н	
				а	ҙ	ы	ҡ			
и	ң	к	е	ш						
				ҡ	а	р	а	ғ	а	й
			с	о	л	о	ҡ			
	6									
		7								
				8						
				9						
		10								
				11						

				Б	ө	р	й	ә	н	
				а	ҙ	ы	ҡ			
и	ң	к	е	ш						
				ҡ	а	р	а	ғ	а	й
			с	о	л	о	к			
	у	м	а	р	т	а	л	ы	ҡ	
		7								
				8						
				9						
		10								
				11						

				Б	ө	р	й	ә	н	
				а	ҙ	ы	ҡ			
и	ң	к	е	**ш**						
				ҡ	а	р	а	ғ	а	й
			с	**о**	л	о	ҡ			
	у	м	а	**р**	т	а	л	ы	ҡ	
		һ	у	**т**						
				8						
				9						
		10								
				11						

				Б	ө	р	й	ә	н	
				а	ҙ	ы	ҡ			
и	ң	к	е	**ш**						
				ҡ	а	р	а	ғ	а	й
			с	**о**	л	о	ҡ			
	у	м	а	**р**	т	а	л	ы	ҡ	
		һ	у	**т**						
				б	ә	п	е	м	б	ә
				9						
		10								
				11						

				Б	ө	р	й	ә	н	
				а	ҙ	ы	ҡ			
и	ң	к	е	**ш**						
				ҡ	а	р	а	ғ	а	й
			с	**о**	л	о	ҡ			
	у	м	а	**р**	т	а	л	ы	ҡ	
		һ	у	**т**						
				б	ә	п	е	м	б	ә
				а	й	ы	у			
		10								
				11						

				Б	ө	р	й	ә	н	
				а	ҙ	ы	ҡ			
и	ң	к	е	ш						
				ҡ	а	р	а	ғ	а	й
			с	о	л	о	ҡ			
	у	м	а	р	т	а	л	ы	ҡ	
		һ	у	т						
				б	ә	п	е	м	б	ә
				а	й	ы	у			
		Ш	ү	л	г	ә	н	т	а	ш
				11						

				Б	ө	р	й	ә	н	
				а	ҙ	ы	ҡ			
и	ң	к	е	**ш**						
				ҡ	а	р	а	ғ	а	й
			с	**о**	л	о	ҡ			
	у	м	а	**р**	т	а	л	ы	ҡ	
		һ	у	**т**						
				б	ә	п	е	м	б	ә
				а	й	ы	у			
		Ш	ү	**л**	г	ә	н	т	а	ш
				ы	с	ы	ҡ			

Синквейн төҙөү

1) бал
2) ике сифат
3) 3 ҡылым
4) 4 һүҙҙән торған һөйләм
5) нимә менән ассоциациялана

Рефлексия

...таныштык

... өйрәндек

... белдек

Рефлексия

...кызык булды

... җиңел булды

... авыр булды

... кызыксыз

Өй эше

1) Башкорт балы тураһында һөйләргә өйрәнергә.
2) Балды нисек һәм кайҙа кулланып була? Өçтәлмә материалдар әҙерләргә.

yemekhikayeleri.com